

KZ-Gedenkstätte Neuengamme

Ausstellungen
Begegnungen
Studienzentrum

KZ-Gedenkstätte Neuengamme Jean-Dolidier-Weg 75 21039 Hamburg

Rundtbrev til årets afslutning

stilet mod de overlevende af KZ Neuengamme,
deres efterladte og pårørende
samt mindstedets vennekreds

Dr. Detlef Garbe
Direktor

Telefon: 040 | 428 131 - 511
Telefax: 040 | 428 131 - 525
detlef.garbe@kb.hamburg.de

Hamburg, 11.12.2015

Mine ærede damer og herrer, kære venner,

Året, som nu er ved at gå på hæld, havde en hel række runde årsdage at byde på: I maj mindede vi 70 året for krigens afslutning og befrielsen af koncentrationslejrene og samtidig også 10 års jubilæet for åbningen af den omfattende nye etablering af mindstedet med studiecentret; og i begyndelsen af november måned fulgte derpå 50-årsdagen af indvielsen af det internationale mindesmærke i Neuengamme. I anledning af den hamburgske senats reception angående denne årsgang mindede den fhv. borgmester Dr. Henning Voscherau og andre foredragsholdere om den lange vej, før det var muligt at minde ofrene i Neuengamme på en værdig måde og et center for vidensformidling om det, der skete her, kunne komme op stå her i Neuengamme.

Til mindehøjtidelighederne i maj, som blev afholdt takket være en storstilet understøttelse fra delstaten den Frie og Hansestad Hamburg samt den tyske forbundsregering, rejste ikke bare mange hundrede påhørende fra Europa og hele verden, men også 50 overlevende franger fra KZ Neuengamme hertil, den yngste var 84 år og den ældste af dem var 101 år gammel. Mange, som ikke kunne deltage i mindehøjtidelighederne p.g.a. svigtende helbred, fulgte arrangementerne – i Australien såvel som i USA- over Livestream i internettet. Som en af hovedtalerne var Victor Malbecq tænkt som en af hovedtalerne ved denne højtidelighed, vicepræsident fra 1990 og præsident af Amicale Internationale KZ Neuengamme (AIN).

Men skæbnen ville det anderledes. Denne engaregede forkæmper mod forglemmelsen døde fra os nogle uger forinden. Hans virke vil altid være levende for eftertiden. AIN valgte derpå den fhv. ambassadør Jean-Michael Gaussoot fra Frankrig som hans efterfølger. Med sønnen af Jean-Michel Joseph Gaussoot, som døde i slutningen af april 1945 i udekommandoen Wöbbelin, står for første gang et pårørende medlem af den anden generation på AIN's første plads, dog med Janusz Kahl fra Polen om tidligere fange som vicepræsident ved hans side.

Arrangementerne i anledning af 70 årsdagen for befrielsen udgjorde denne gang samtaler med tidsvidner, den internationale ungdomsbevægelse "Remember Bullenhusen Damm" med unge mennesker fra Rado, Eindhoven, Paris, Messina og Hamborg og konferencen med emnet "ofre og steder fra " gengældelsesaktioner" i de besatte områder" og igen et Forum over emnet "erindringens fremtid" med pårørende af den anden og tredje generation et hovedemne, som forsøgte at formgive overgangen mellem generationerne, og som nåede at gøre sig klart til

udfordringerne for arbejdet i mindstederne og i erindringskulturen i den kommende fremtid. Resultaterne af dette arbejde præsenteres i bloggen " Reflections on Family History Affected by Nazi Crimes (<http://rfhabnc.org>), som derudover skal kunne gøre det muligt at opnå en vedvarende dialog mellem pårørende. En fortsættelse af denne forum er planlagt for mindehøjtighederne i maj 2016.

Den føromtalt konference knytter til dette års rådhusudstilling " Deporteret til KZ Neuengamme. Strafaktioner fra Værnemagten og SS i det besatte Europa", som vi har udarbejdet i samarbejde med forbundene fra Meensel-Kiezegem (Belgien), Murat (Frankrig), og Putten (Nedrelændene) og som blev vist med et omfattende ledgagelsesprogram fra den 15.1. til den 06.02.2015. I løbet af året gennemførtes der talrige andre aktiviteter. I alt gennemførte KZ-minstedet Neuengamme mere end 280 seminarer, projekter og arrangementer; minstedet tog også del i " De hamborgske museers lange nat" samt i mindedagen " Det åbne mindesmærke". Med det yderligere stigende antal af besøgende, som formentlig vil stige til op over 100.000 besøgende ved årets udgang, sker der også en stigning af guidning af skoleklasser og grupper. Under de museumspædagogiske arrangementer er vi nået på plads to efter den hamborgske Kunsthalle.

Vi er meget glade over, at vi mod årets slutning fik startet et samarbejde med beskæftigelsesorganisationerne (" Elbe- Werkstätten" og " Sprungbrett"), som starter et vedvarende samarbejde med minstedet for at understøtte os i vedligeholdelsen af området, i stedets cafeteria og måske senere også i forsyningen af seminargrupper.

Samtidig var vi også engageret i udstillings-og omstruktureringsprojekter af andre mindsteder, især steder, hvor der var udekommandoer af lejren. Også nyetableringen af det den 24.november nyindviede minsted ved Stephansplatz for desertører og andre ofre af NS-miltærjustitsen tog vi vores andel i.

De i dette år udkommende nye publikationer fortjener den under emnet " mindsteder og historiepolitik" udgivende bind 16 af " Bidrag for historien af den nationalsocialistiske forfølgelse i Nordtyskland" vores særlige bevågenhed, samt den af Katharina Hertz-Eichenrode sammenstillede udstillingsbrochure " Deporteret til KZ Neuengamme. Strafaktioner fra Værnemagten og SS i den besatte del af Europa" og under medvirkning af Dr. Oliver Wrochem og samtidig med Körberfonden og landsinstituttet for læreruddannelse og skoleudvikling udarbejdede undervisningsmaterialer " Umyndiggørelse, modstand, deportation 1933-1945 og fremtiden for erindringen i Hamburg. Nye udkast for den skolelige undervisning og dannelsen udenfor skolerne med emnet nationalsocialismen." Mod årets slutning udkommer under fælles ansvar af prof.dr. Günter Morsch og mig det første hæfte af den nye tidskrift " Konzentrationslejr. Studier til NS-terrorens historie", denne gang til emnet " Krigsforbrydelser mellem undergangskaos og tilintetgørelsesprogram."

For en store opbakning, som blev os til del også i indeværende år, takker jeg meget og ønsker jer derfor på vegne af alle medarbejdere her på minstedet rigtigt gode festdage og for året 2016 alt godt, et godt helbred og fred, med hjertelige hilsener, Deres

Dr. Detlef Garbe